

NÉMETH JÁNOS¹

Gondolatok a Be. 520. § (5) bekezdésének alkalmazásáról a hazai bírósági gyakorlatban²

Bevezetés

Az előkészítő ülésről elsőre – teljesen érthető módon – mindenkinek a beismerés lehetősége és az eljárás korai szakaszában annak jogerős lezárása jut eszébe. Nem véletlen ez, hiszen a jogintézmény újraszabályozása olyan ajtót nyitott meg a vád és védelem számára, mely rendkívül gyorsan példátlan népszerűsége tette szert, már ami az alkalmazás gyakoriságát illeti. A mértékes indítvány és a teljes körű beismerés azonban csak az egyik lényeges újítás, ami az előkészítő ülés újraszabályozásához kapcsolódik: mivel a Be.³ előkészítő ülésre vonatkozó új szabályainak célja az eljárás észszerű időben történő befejezésének biztosítása (az eljárás elhúzódásának elkerülése) minden olyan esetben, amikor beismerésre nem kerül sor, a Be. 506–508. §-a szerinti eljárásban a védelem és a vád is – törvényi megfogalmazásában ugyancsak lehetőséget kap, de valójában – köteles előterjeszteni bizonyítási indítványait.

A bizonyítás indítványozására – illetve bizonyíték kirekesztésére – vonatkozó új szabályozás a Be. LXXVI. fejezetében többször is részletesen megjelenik, első alkalommal konkrétan azonban vádlottnak az előkészítő ülésre történő idézésében.⁴ Ugyancsak ezen fejezetben található a védő iratmegismerési jogára vonatkozó rendelkezések, melyek a védői taktika kialakítása, illetve a fegyveregyenlőség követelményének érvényesülése szempontjából szintén hangsúlyos szerepet kaphatnak. A vizsgált eljárási szabályok továbbá később is visszaköszönek, így az első fokon hozott ítélet elleni fellebbezésre vonatkozó rendelkezések között [584. § (5) bek.].⁵ Itt most azonban

a fentiek szempontjából azonban a Be. 520. § tekinthető a leglényegesebbnek, ennek (5) bekezdése adja meg ugyanis a bizonyítási indítvány érdemi indokolás nélküli elutasításának lehetőségét a bíróság számára arra az esetre, ha az előkészítő ülést követően nem a törvényi feltételeknek megfelelően terjesztenek elő egy ilyen indítványt. A bizonyítás kereteinek ilyen módon történő meghatározásának lényege, hogy a bizonyítási eljárás, illetve így a tárgyalás is a lehető legrövidebb ideig tartson, s az ideális esetben egy tárgyalási napon belül befejezhető legyen, s így a terhelt minél kevesebb ideig áll-

jon az eljárás hatálya alatt.⁶ Jelen rövid tanulmány célja, hogy néhány gyakorlati példát mutasson be a jogintézmény alkalmazásáról a bírói gyakorlatban, rámutatva egyúttal a vád és a védelem oldaláról tapasztalható indítványozási jellegzetességekre.

1. A tényállás tisztázása és a bizonyítási indítványok

A jogalkotó tehát az előkészítő ülést jelölte ki a bizonyítási eljárás megalapozásának elsődleges színterületül, mely újítás azonban nem örvend osztatlan népszerűségnek. Így például Bánáti János is rámutat, hogy általánosságban helytelen felfogást tükröz a Be. azon előírása, mely kötelezővé teszi a védő számára a bizonyítási indítványok előkészítő ülésen történő előterjesztését.⁷ Véleménye szerint a büntetőeljárás középpontjában a terhelt büntetőjogi felelősségének vizsgálata áll, éppen ezért semmiképpen sem áldozható fel az eljárás gyorsításának oltárán az igazság megismerése, amennyiben arra megfelelő eszközök vannak. Ilyen megfelelő eszközök megléte esetén pedig – Bánáti megfogalmazásában ez maga a „bizonyítási lehetőség” – a bizonyítási indítványnak mindenképpen helyt kell adni. Így tehát szankció alkalmazása sem idézheti elő az igazság feltárásának háttérbe szorulását, s a szankció is kizárólag az előterjesztő – hangsúlyozottan – indokolatlan késedelme esetén alkalmazható megfelelően. Rámutat ugyanakkor, hogy a Be. is ezeket az elveket vallja, hiszen csak akkor teszi lehetővé az annak rendelkezéseivel ellentétesen előterjesztett indítvány indokolás nélküli elutasítását, ha az abban indítványozott bizonyítás a tényállás tisztázásához szükségtelen. Ugyanakkor a késedelmesen előterjesztett, de a tényállás

¹ PhD-hallgató, Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.

² Jelen tanulmány a 2025. évben megrendezett Bűnügyi Oktatók Találkozójának „Büntető Eljárásjogi Szekció” PhD szekcióülésén „A bizonyítási indítványok indokolás nélküli elutasításának tapasztalatai a hazai bírósági gyakorlat alapján” címmel elhangzott előadás bővített átirata. A tanulmány a Kulturális és Innovációs Minisztérium EKÖP-24-3 kódszámú Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

³ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról.

⁴ Be. 500. § (1) bek.

⁵ Be. 584. § (5) bek.

⁶ KÖHEGYI Eszter Barbara: Az előkészítő ülés szilánkjai, in.: JUNGI Eszter (szerk.): *Büntetőjogi Tanulmányok* XXI., MTA Veszprémi Területi Bizottsága, 2021–2022 Veszprém, 55. o.

⁷ BÁNÁTI János: Védői szemmel a büntetőeljárásról, *Belügyi Szemle*, 2018/3., 93. o.

tisztázásához szükséges bizonyítási indítvány esetében a törvény – amellett, hogy előírja, hogy az indítványnak ez esetben a bíróság köteles helyt adni – az előterjesztő szankcionálásának lehetőségét is kilátásba helyezi.⁸

Ezzel kapcsolatban érdemes kiemelni Bérces Viktor megállapítását is, aki – a bonyolultabb tényállású ügyek kapcsán – rámutat, hogy a bizonyítás egésze szempontjából irrelevánsnak minősülő tényeknek is jelentősége lehet, hiszen azok bizonyítási alapot képezhetnek az egyes bizonyítandó tények meghatározása és pozicionálása tekintetében.⁹ Ebből következik pedig, hogy a bizonyítékok „tényállás tisztázásához szükségességének” megállapítása már önmagában is bonyolult feladat a jogalkalmazó számára, hiszen az egyes – lényegtelennek tűnő – bizonyítékok újabb bizonyítás lefolytatását, az eljárás szereplői részéről pedig új bizonyítás indítványozását, vagy a bizonyítási taktika újratervezését indokolhatják.

2. A bizonyítási indítványok és a védői pertaktika összefüggései

A bizonyítási indítványok perdöntő információkat juttathatnak az ítélkező bíróság tudomására, vagy megakadályozhatják, hogy az egy – a vád által biztosított – törvényellenes bizonyítékot vegyen figyelembe az ítélethozatalkor. A bizonyítási eljárásban ugyancsak pertaktikai ok lehet – a vád és a védelem számára is – a védelem részéről az adott tény valósnak történő elfogadása.¹⁰ Mivel pedig a vád bizonyítása a vádlót terheli, egyes esetekben a védői passzivitás is elég lehet a felmentéshez, így akár ez is része lehet a védői taktikának.¹¹ Részben ehhez a „passzivitási taktikához” kapcsolódik az a gyakorlati észrevétel, mely szerint a védelem egyes esetekben az eljárást elhúzó, „felesleges” bizonyítási indítványaival csak azt akarja elérni, hogy az eljárás végén a büntetéskiszabás alkalmazásával sikerrel hivatkozhatson az időmúlásra, mint enyhítő körülményre.¹² Egyes vélemények szerint pedig egyenesen ez az egyik legfőbb indoka, hogy a jogalkotó a bizonyítási indítványok megtételét ilyen szigorú új keretek közé szorította.¹³ Arra vonatkozóan, hogy ez a feltevés mennyire feleltethető meg az általános gyakorlatnak, nincs konkrét adat. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy esetenként egy terjedelmes nyomozati iratanyaggal rendelkező, éveken át tartó nyomozati eljárást magában foglaló ügyben is lehetséges, hogy a védelem inkább az előkészítő ülésen történő beismerésre hajlik, és az időmúlást itt kéri enyhítő körülményként értékelni.¹⁴ Találhatunk példát továbbá olyan ügyre is, mikor az időmúlás éppen, hogy a védelem ellen dolgozik: a Debreceni Járásbíróság előtt lefolytatott büntetőügy-

ben¹⁵ a csődbűncselekmény büntette és közokirat-hamisítás büntette bűncselekményekben bűnösnek ítélt terhelt védője az előkészítő ülést követően nyújtott be okirati bizonyítékot, illetve indítványozta a NAV-nak a bíróság általi megkeresését, hogy a terhelt által átruházott gazdasági társaság tulajdonában álló személygépjárművek helyéről a NAV adjon tájékoztatást, mivel azok értékesíthetők lennének, s így a terhelt rendezni tudná adótartozását. A bíróság a tartozásrendezésben együttműködni szándékozó terhelt által benyújtott indítványokat nem lehetetlenítette el, a tényállás tisztázása itt elsődleges szempont volt: a bíróság helyt adott a védői indítványnak, az ügyész pedig indítványozta gépjárműszakértő kirendelését arra az esetre, ha a NAV válasza megérkezne, hogy felbecsüljék azok értékét a vagyoneklobzáshoz. Az időmúlás ebben az esetben tehát pont, hogy nem kedvezett volna a védelemnek sem, hiszen értékesíthető eszközök (személygépjárművek) amortizációja értékvesztéshez vezetett, az inflációt is figyelembe véve pedig egy elhúzó eljárás gyakorlatilag házárdjáték lett volna.

Mivel a tárgyalás elsősorban professzionális büntetőjogászok jogi-szakmai alapú argumentációja, a terheltek többsége – habár ugyanolyan bizonyítási lehetőségeik vannak, mint az ügyésznek vagy a védőnek – érthető módon nem tud ugyanolyan szakmaisággal érvényesülni a tárgyaláson, indítványtelti jogukat pedig ritkán gyakorolják.¹⁶ Erre kiváló példa az az ügy, melyben súlyos testi sértés büntette és garázdaság vétsége miatt találta bűnösnek a bíróság a vádlottat.¹⁷ A megállapított tényállás szerint vádlott a sértettet (párját) veszekedés közben az ágyról a földre húzta, majd onnan felemelte és újra a földre dobta, melynek eredményeként sértett karja eltört. A sértett odaérkező apját, és annak fiát a vádlott megpróbálta elzavarni, szóváltásba keveredtek az udvaron. A sértett a nyomozás során tett vallomásaiban, illetve az első tárgyaláson tett vallomásaiban csak arról számolt be, hogy a vádlott őt „meglökte,” kartörését egy egyszerű elesésre fogta. A tárgyaláson azonban már változtatott a vallomásán és azt állította, hogy a vádlott bántalmazása következtében keletkezett a sérülése. Az ügyész így az előkészítő ülést követően, tárgyaláson indítványozta a sérülés kialakulására vonatkozóan orvos szakértő kirendelését, mellyel szemben a vádlottnak nem volt ellenvetése, nem indítványozta a bizonyíték kizárását – függetlenül attól, mekkora esélye lett volna sikerességének –, vélhetően azért, mert a védővel nem rendelkező vádlottnak nem is volt tudomása a Be. vonatkozó rendelkezéseiről. A Bíróság így az indítványnak végzésében helyt adott, s elrendelte az igazságügyi orvos szakértői vizsgálatot. Egy másik esetben¹⁸ a szintén védő részvétele nélkül lefolytatott eljárásban a terheltet testi sértés miatt ítélte el a bíróság, mivel az a megállapított tényállás szerint, miután párjával annak nagyanyját hazavitte, átment az utca szemközti oldalán lakó szomszédokhoz, mivel úgy vélte, azok folyamatosan pénzt kérnek a fent említett nagymamától. Felszólította őket, hogy hagyjanak fel ezzel, ezt követően azonban szóváltásba kerültek, s a sértettet háromszor ellökte, melyből az egyszer az ágy sarkára esett, és eltört egy bordája. A vádlott az eljárás során többször is következetesen tagadott,

8 BÁNÁTI i. m. 92. o.

9 BÉRCES Viktor: Tárgyalási alapjogok és tárgyalási etika a büntetőeljárásban. *Pro Futuro*, 2023/1, 33. o.

10 Uo. 36.

11 IBOLYA Tibor: Ötéves büntetőeljárás törvényünk néhány gyakorlati tapasztalata. *Magyar Jog*, 2024/3, 133. o.

12 56. BK vélemény a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről.

13 Ezen feltételezést Tóth M. Gábor is kiemelte „A büntetőeljárás törvény öt év távlatából” című konferencián 2023. május 25-én tartott előadásában.

14 20.B.447/2023 (Debreceni Járásbíróság).

15 37.B.535/2023 (Debreceni Járásbíróság).

16 BÉRCES i. m. 33–34. o.

17 89.B.59/2023 (Debreceni Járásbíróság).

18 34.B.414./2023 (Debreceni Járásbíróság).

indítványnak szintúgy nem volt köteles eleget tenni, hiszen az a további bizonyítást szükségtelennek ítélte.²⁷

Egy másik ügyben B.23/2019/35. sz. határozatában a Budapest Környéki Törvényszék nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel, a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett emberölés bűncselekményben mondta ki a vádlott bűnösségét. Az ugyanis barátjának idős édesanyjához, a sértetthez bemenne azt megkötozte, bántalmazta – ez utóbbi következtében a sértett életét veszítette –, a házat átkutatta és az értékeket – köztük a padláson elrejtett készpénzt – elvitte. A vádlott védekezésének gerincét az egész eljárás során két állítás képezte: az első, hogy mikor eljött a házból, a sértett még élt, s így, álláspontja szerint a sértett nem a bántalmazása okán hunyt el. A padlásról eltűnt pénz kapcsán pedig azt mondta, hogy a padlás létráján felment, felnézett, de nem ment fel teljesen, így onnan ő semmilyen elrejtett pénzt nem hozhatott el.²⁸ Az eljáró bíróság a védő, illetve a vádlott bizonyítási indítványai közül a halál időpontjának megállapítására újabb orvos szakértő kirendelésére, és a helyszíni kihallgatást végző rendőrök tanúkenti kihallgatására vonatkozókat elutasította, s az elutasításnak mindkét esetben az ítéletben is részletes indokolását adta. Rámutatott, hogy a Be. 520. § (5) bekezdése alapján a vádlott indítványát, mint szükségtelent érdemi indokolás nélkül is elutasíthatta volna, a védőt annak indítványa miatt pedig az elutasítás mellett rendbírsággal is sújthatta volna, mind ezen jogkövetkezmények alkalmazását azonban a még kialakulóban lévő bírói gyakorlatra tekintettel mellőzte.²⁹ Az eset érdekessége így, hogy a Be. hatálybalépését követő bő egy évvel tartott tárgyaláson, tehát egy végül 2020 januárjában lezárt eljárásban a bíróság még konkrétan hivatkozott az új szabályozás alkalmazásának lehetőségére, ugyanakkor az általános gyakorlat hiányára tekintettel nem alkalmazott sem könnyebb elutasítási módot, sem súlyosabb jogkövetkezményt. További érdekesség jelen ügy kapcsán, hogy a bíróság indokolása szerint egy további védői indítványnak helyt adott, mivel – habár annak előterjesztésére szintén határidőn túl került sor – az nem eredményezte az eljárás elhúzódását, ugyanis a tárgyalást a műszeres szaktanácsadó tanúkenti kihallgatása céljából egyébként is elnapolták.

A Fővárosi Törvényszék előtt üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette miatt egy terhelt ellen indult eljárásban³⁰ megállapított tényállás szerint egy tejtermékeket forgalmazó gazdasági társaság vezetőjeként eljáró terhelt adóbevallási és áfabefizetési kötelezettségének nem tett eleget, s ezzel az állami költségvetésnek összesen több mint 468 millió forint vagyoni hátrányt okozott. A vádlott az eljárás során bűnösségét tagadta. A tárgyaláson előadott érdemi védekezésének lényege egyrészt az volt, hogy állítása szerint egy-másfél havonta leadta a könyvelője részére a cég dokumentumait, számláit könyvelés céljából, így abban a téves feltevésben volt, hogy az adóbevallásai határidőben megküldésre kerültek a NAV részére a könyvelő által. Azt azonban elismerte, hogy semmilyen módon nem kísérelte meg ellenőrizni a könyvelő tevékenységét, így nem győződött meg arról, hogy az általa, mint vezető

tisztviselő által vezetett cég eleget tett-e az adóbevallásra irányuló kötelezettségének. Másrészt pedig arra hivatkozott, hogy a számlák mögött valós gazdasági esemény nem volt, arra azonban elfogadható magyarázatot nem tudott adni, hogy ennek ellenére miért kerültek a számlák a könyvelésbe beállításra, és azok után miért került sor késedelmesen az adóbevallás benyújtására.³¹ Sem a vádlott, sem annak védője nem terjesztett elő bizonyítási indítványt az előkészítő ülésen, ezzel szemben a tárgyaláson a Be.528. § (2) bekezdésére hivatkozva kérte a védő, hogy az általa megjelölt, a nyomozás során kihallgatott tanúkat a bíróság közvetlenül is hallgassa meg. A bíróság határozatában is kiemelte, hogy a vádlott és védője tanúk kihallgatására tett bizonyítási indítványát részben a Be. 520. § (4) és (5) bekezdésére is figyelemmel elutasította, mivel azok a Be. 520. § (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétesen kerültek előterjesztésre, továbbá a bíróság szükségtelennek is tartotta, mivel a vádlott büntetőjogi felelőssége megállapítása szempontjából azok felolvasása is elegendőnek bizonyult, a vádlott által megjelölt személyek elérhetőségét pedig sem a vádlott, sem a védő nem tudták az eljárásban megjelölni. A bíróság indokolása szerint továbbá az eljárás szükségtelen elhúzódását is eredményezte volna e személyek felkutatása, megidézése és meghallgatása, a felolvasott tanúvallomásokban foglaltakon túlmenően pedig véleménye szerint az idő múlása okán további érdemi információ, adat sem volt várható tőlük, különös tekintettel arra, hogy a vádlott csupán egyes cégek tekintetében állította, hogy a számlák mögött nem állt valós gazdasági esemény, teljesítés.³² Az első fokon eljáró bíróság tehát némiképp sajátosan értelmezve, részben részletes indokollással ellátva alkalmazta a Be. 520. § (5) bekezdését, hiszen nem derült ki egyértelműen, az 520. § (1) bekezdésével pontosan miért is bizonyult ellentétesnek a védői indítvány, s ugyanakkor az elutasítás alapjául objektív akadályokat is megjelölt. A bíróság ezt követően továbbá rögzítette, hogy a Be. 520. § (6) bekezdése alapján felolvasással tette a bizonyítási eljárás részévé az egyes tanúk vallomását. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábra megállapította, hogy a törvényszék az eljárást döntő mértékben a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le, nem vétett sem abszolút, sem olyan relatív eljárási szabálysértést, amely az ítélet érdemi felülbírálatát kizárná, ugyanakkor ebbe a körbe nem tartozó eljárási szabálysértést többször is megvalósított. Rámutatott így, hogy bár az előkészítő ülésen a tanács elnöke a törvénynek megfelelő tartalommal figyelmeztette a vádlottat és a védőt a bizonyítási indítványokkal kapcsolatban a Be. 520. § (1)–(3) bekezdésében foglaltakra, azonban később, a tárgyaláson a vádlott, illetve a védő által előterjesztett bizonyítási indítványok elbírálása során e szabályokat nem mindenben a törvénynek megfelelően alkalmazta, jóllehet, végkövetkeztetésével az ítéletábra egyetértett.³³ Rámutatott, hogy az elsőfokú eljárásban a védelem részéről előterjesztett bizonyítási indítványok egyrészt a nyomozás során kihallgatott tanúk vallomásainak tárgyalási ismertetését követően a tárgyaláson történő személyes kihallgatására irányultak, másrészt arra, hogy a bíróság tanúként hallgassa meg a vádlott által megjelölt személyeket, azonban

27 Bfv.1378/2021/35 (Kúria) [103]–[106].

28 B.23/2019/35 (Budapest Környéki Törvényszék) [97]–[98].

29 B.23/2019/35 (Budapest Környéki Törvényszék) [150]–[156].

30 B.368/2020/44 (Fővárosi Törvényszék).

31 B.368/2020/44 (Fővárosi Törvényszék).

32 B.368/2020/44 (Fővárosi Törvényszék) 10. o.

33 Bf.393/2022/10 (Fővárosi Ítéletábra) [39].

ezen négy tanú elérhetőségét a védelem nem közölte a bírósággal, így kihallgatásuk ezen oknál fogva objektív akadályba ütközött, ahogyan arra az elsőfokú ítélet a bizonyítási indítványok elutasítását indokoló – fentebb már ismertetett – részében helyesen utalt. A másodfokú bíróság mindezek alapján megkísérelte helyes értelmezését adni az elsőfokú bíróság bizonyítási indítványok elutasítására vonatkozó indokolásának: megállapítása szerint ugyanis az első fokon eljáró bíróságnak a törvény alapján elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy az előterjesztett bizonyítási indítvány teljesítése a tényállás tisztázásához szükséges-e. Amennyiben igen – és az teljesíthető is –, akkor a bizonyítást el kell rendelni, és emellett van lehetőség a törvényes feltételek esetén az előterjesztővel szemben a Be. 520. §-ban foglalt egyéb jogkövetkezmények alkalmazására. Ennélfogva az eljárás szükségtelen elhúzóására vonatkozó elsőbírői hivatkozás kizárólag úgy értelmezhető, hogy a bizonyítás maga lett volna szükségtelen, miáltal az eljárás indokolatlan, ok nélküli elhúzóása következett volna be, és ugyanígy a szükségesség oldaláról megközelítve lehet egyetérteni azzal is, hogy az indítvány előterjesztésére a Be. 520. § (1) bekezdésében írtakkal ellentétesen került sor, azaz a tényállás tisztázásához nem szükséges, a vádat nem cáfoló bizonyítás felvételére vonatkozott az indítvány.³⁴ Az ítéletábrla ugyanakkor megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelésével indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett, az indokolás mindössze kisebb kiegészítésre szorul, továbbá a bizonyítási indítványok elutasításának indokolása igényel ugyancsak kisebb kiegészítést,³⁵ az elsőfokú bíróság mérlegelése összességében megfelelt a törvény, a logika és az ésszerűség szabályainak.³⁶

A Budapest Környéki Törvényszék B.103/2022/7. számú határozatában emberölés büntettének kísérlete, valamint társtettesként elkövetett rongálás büntette miatt elkülönített eljárásban marasztalta el a vádlottat, akinek védője által előterjesztett bizonyítási indítványokat továbbá – részben – a Be. 520. § (5) bekezdésére hivatkozva utasította el. A határozat indokolásában rámutatott, hogy nem elfogadható az a védői álláspont, mely szerint a vádlott által előadott újabb védekezés olyan új tény, mely a Be. 520. § (1) bekezdés a) pontja alá tartozna, hiszen a terhelt által újonnan említett tények és az ezek alapján, illetve ezekre hivatkozással indítványozott bizonyítékok (a vádlott által itt említett személyek esetleges vallomásai) nem az előkészítő ülést követően keletkeztek, és mindezekkel együtt nem is állíthatja azt a terhelt, hogy arról önhibáján kívül, az előkészítő ülést követően szerzett tudomást, hiszen éppen ő maga módosította a védekezését az eljárás során. *A törvényszék kiemelte: annak véleménye szerint a terheltnek a vallomása módosításával nem éled fel az a joga, hogy a Be. 520. §-ának (5)–(6) bekezdésében írt jogkövetkezmények nélkül a bizonyítás kiegészítését indítványozhassa.*³⁷ Mindezek mellett azonban – habár egyértelműen lehetősége lett volna érdemi indokolás nélkül elutasítani az indítványozott bizonyítást – további érdemi magyarázatát is adta, miért nem állja meg helyét a megnevezett tanúk kihallgatására irányuló indítvány, hosszasan elemelve és kiemelve az egyes tanúvallomások objektivitása

felől felmerülő kételyeket, illetve azok szükségtelen voltát.³⁸ A Be. 520. § (5) bekezdésére vonatkozó, bizonyítási indítványok elutasítására vonatkozó további rendelkezést a Budapest Környéki Törvényszék korábbi, az elkülönítéssel nem érintett terhelt ügyében hozott határozata nem tartalmazott,³⁹ ugyanakkor a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla ítéletében rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság az alapügyre vonatkozó mindkét ítélete zárásaként a Be. 561. § (3) bekezdés f) pontjában előírtaknak megfelelően tételesen felsorolta az elutasított bizonyítási indítványokat, melynek során minden esetben részletes és ésszerű indokát adta az elutasítások okának.⁴⁰

Összegzés

A Kúria büntető kollégiumának joggyakorlat-elemző csoportja 2021-ben vizsgálta az előkészítő ülés – s azon belül is elsősorban a beismerés – alkalmazási gyakorlatát. Ennek eredményeként a joggyakorlat-elemző csoport megállapította, hogy a Be. hatálybalépését követő három évben „a bíróságok joggyakorlata nemcsak kialakult, hanem döntőrészt egységes képet is mutat”.⁴¹ Véleményem szerint, ha ez minden bizonnyal helytálló megállapítás is, a bizonyítási indítványok indokolás nélküli elutasítása terén az előkészítő üléshez kapcsolódó egyéb szabályok alkalmazása nem ilyen egységes, úgy is fogalmazhatnánk, nem alakult még ki állandó gyakorlat, hogy milyen indítványt és pontosan milyen módon – értve itt azt, hogy mi számít valóban „érdemi” indokolás nélküli elutasításnak – utasítanak el bíróságok a Be. 520. §-ra hivatkozva. Itt jegyezném meg, hogy – amint Tóth Marcell Máté rámutat – a Be. hatálybalépését követően 2020 elejétől a COVID–19 járvány miatt speciális eljárási szabályok érvényesültek, melyek az egyébként is új szabályokkal együtt olyan jogalkalmazói gyakorlatot alakíthattak ki, melyek maradandó hatást gyakoroltak a büntetőeljárás szabályozásának alakulására (elég csak a személyes jelenlét háttérbe szorulására tekinteni).⁴² Mindazonáltal nem tartom egyértelműnek, hogy a bizonyítási indítványok új szabályozása kapcsán érdemi joggyakorlat-változást eredményezhetett-e a járványhelyzet, sokkal inkább valószínűnek tartom, hogy az érdemi gyakorlat kialakulására – vagy annak hiányára – a járvány miatt bevezetett „kényszermegoldások” csekély befolyással voltak. Az új jogintézmény kezdeti éveiben tapasztalható alacsony alkalmazási hányad vélhetően sokkal inkább az általános országos gyakorlat kialakulásának hiányából fakadhatott.

Jelen írás természetesen nem elegendő, hogy az országos gyakorlat esetleges alakulásáról átfogó képet nyújtson. Egy – a Be. 520. § (5) bekezdésének alkalmazási gyakorlatára vonatkozó – nemrég befejezett empirikus kutatásom tapasztalataiból kiindulva ezért itt most csak néhány gondolatot osztanék még

38 B.103/2022/7 (Budapest Környéki Törvényszék) [214]–[218].

39 B.97/2020/193 (Budapest Környéki Törvényszék).

40 Bf.142/2023/28 (Fővárosi Ítéletábrla) [187].

41 Kúria Büntető Kollégiuma Joggyakorlat-Elemző Csoport 2021.EI.II. JGY.B.1. szám „Az előkészítő ülés gyakorlata, különös tekintettel a beismerés feltételeire – Összefoglaló vélemény-kivonat” A Kúria Büntető Kollégiuma elfogadta 2023. május 31. napján.

42 Tóth Marcell Máté: A kontradiktórium bizonyítás és közvetlenség relativizálódása a büntetőeljárásban. *Magyar Jog*, 2023/12, 727. o.

34 Bf.393/2022/10 (Fővárosi Ítéletábrla) [43]–[44].

35 Bf.393/2022/10 (Fővárosi Ítéletábrla) [54].

36 Bf.393/2022/10 (Fővárosi Ítéletábrla) [71].

37 B.103/2022/7 (Budapest Környéki Törvényszék) [213].

meg: észlelhető – s ez talán a fenti jogesetekből is látszik –, hogy vannak bíróságok – vagyis inkább egyedi döntések –, ahol az ügydöntő határozat az – általában védői – bizonyítási indítvány elutasításának tényét, illetve a jogszabályhely megjelölését tartalmazza, illetve azt, hogy a Be. 520. §-ában foglaltakkal ellentétesen történő előterjesztés miatt utasítja el a bizonyítási indítványt, esetleg részletesen ki is fejtik az egyes törvényszakaszoknak történő megfeleltethetőséget (történetesen, hogy miért volt elkésett a bizonyítási indítvány, miért feltételezi a bíróság, hogy már az előkészítő ülésen is tudomása volt a bizonyítékról az indítványozónak stb.). Más esetekben azonban azt tapasztalhatjuk, hogy ezeken túl a lefolytatandó bizonyításnak a tényállás tisztázásához való szükségtelen voltát részletekbe menően megindokolja a határozatot hozó bíróság:

hivatkozik arra, hogy milyen egyéb bizonyítékok állnak, illetve álltak rendelkezésre, mikor a bizonyítási indítványt elutasították. Ez pedig már sok esetben elmosni látszik a határokat az „érdemi indokolás nélküli” és az „érdemileg megindokolt” elutasítás között. Ugyanakkor kiemelendő, hogy az 520. § (5) bekezdésének alkalmazása egyelőre nem túlzottan elterjedt, ez azonban nem jelenti, hogy ne jelentene problémát a jogalkalmazás kiszámíthatatlansága. Ami talán pozitívum, hogy indokolt esetben a bíróságok láthatóan törekednek a tényállás tisztázására, ha pedig a védelem és a bíróság között ellentét alakul ki egy elutasított bizonyítási indítvány miatt, azt a másodfokú fórum, vagy adott esetben a Kúria is igyekszik érdemben megvizsgálni, ezzel is előremozdítva a joggyakorlat egységességének kialakulását.